

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen tavoitteena on parantaa tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden oikeusturvaa edellyttämällä kirjallisen päätöksen tekemistä säännöllisestä psykiatrisesta lääkehoidosta silloin, kun potilas vastustaa lääkettä tai kun potilaan tahdosta ei saada selvyttä. Jatkossa potilaalla olisi mahdollisuus valittaa tästä kirjallisesta päätöksestä hallintotuomioistuimeen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että esitys parantaa potilaiden oikeusturvaa sekä itsemääräämisoikeutta ja pitää esityksen tavoitetta kannatettavana. Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsitelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Valtuutettu kuitenkin toteaa, että esityksen mukainen ehdotus, jonka mukaan potilaalla olisi jatkossa mahdollisuus valittaa kirjallisesta päätöksestä hallintotuomioistuimeen, mahdollistaa ainoastaan säännöllisestä lääkehoidosta tehdyn päätöksen jälkikäteisen lainmukaisuuden arvioinnin eikä potilaalla olisi mahdollisuutta saattaa säännöllistä lääkettä koskevaa päätöstä ennen lääkehoidon aloittamista esimerkiksi erillisen lautakunnan arvioitavaksi. Hallituksen esitysluonnoksen vaihtoehtoisissa toteuttamistavoissa (s. 16–17) on arvioitu erillisen lautakunnan perustamista ja mahdollisuutta saattaa laajemmin myös muita kuin säännöllistä lääkettä koskevia asioita lautakunnan arvioitavaksi. Valtuutettu pitää tämän tyyppisen lautakunnan perustamista pohtimisen arvoisena ehdotuksena.

Lisäksi valtuutettu toteaa, että hallituksen esitysluonnoksessa ei ole tarkemmin perusteltu, mitä tässä laissa pidetään säännöllisesti annettavana lääkehoidona. Ottaen huomioon, että esityksessä ehdotetaan muutoksenhaun koskevan nimenomaan säännöllisesti annettavaa lääkettä, olisi sen

perusteleminen, mitä pidetään säännöllisesti annettavana lääkehoitona, olennaista potilaiden oikeusturvan kannalta.

Leimio Marko

Yhdenvertaisuusvaltuutettu - Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto